



**Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego**

Warszawa, dnia 28 stycznia 2010 r.

**Pani
Mirosława Fedoruk
Dyrektor Zespołu Szkół nr 1
w Hajnówce**

KNO-410-04-05/2009
P/09/074

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.), zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli, Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego skontrolował realizację zadań wynikających z ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. Nr 17, poz. 141, ze zm.) przez Zespół Szkół nr 1 w Hajnówce (Szkoła). Kontrolą objęto lata 2007 – 2009.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 22 stycznia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia skontrolowaną działalność, mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Szkoła w roku szkolnym 2009/2010 liczyła 527 uczniów, w tym - określonych szacunkowo - ok. 170 uczniów pochodzących z mniejszości narodowej białoruskiej oraz 13 uczniów z mniejszości etnicznej romskiej. W latach szkolnych 2007/2008 – 2009/2010 na wniosek rodziców naukę języka białoruskiego jako języka mniejszości zorganizowano dla odpowiednio 38, 35 i 27 uczniów Szkoły Podstawowej wchodzącej w skład ww. Zespołu Szkół, natomiast absolwenci tej szkoły kontynuowali naukę języka mniejszości w Gimnazjum nr 3.

W okresie objętym kontrolą nie zachodziła potrzeba organizacji zajęć wspomagających edukację dzieci romskich, natomiast w związku z organizacją dodatkowej nauki języka białoruskiego dla uczniów mniejszości białoruskiej, Szkoła wykorzystywała środki z dotacji od organu prowadzącego w wysokości 21 tys. zł rocznie.

Formułując ocenę pozytywną NIK uwzględniła w szczególności zapewnienie nauki języka ojczystego wszystkim uczniom, na pisemny wniosek rodziców lub opiekunów prawnych w myśl przepisów określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz. U. Nr 214, poz. 1579) oraz w sposób zgodny z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.).

Nauczanie języka białoruskiego prowadzone jest w Szkole przez wykwalifikowanego nauczyciela w oparciu o podręczniki dopuszczone przez Ministerstwo Edukacji Narodowej do użytku szkolnego, a także przy wykorzystaniu podręcznika białoruskiego, jako środka dydaktycznego wspomagającego nauczanie.

Nie stwierdzono przypadków nieprzestrzegania przez Szkołę zapisanego w art. 4 ust. 1 ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, prawa osoby do swobodnej decyzji o traktowaniu jej jako osoby należącej bądź nienależącej do mniejszości.

Szkoła nie wyróżnia w żadnej formie uczniów należących do mniejszości romskiej i mniejszości narodowej białoruskiej, jeżeli uczniowie lub ich rodzice tego sobie nie życzą, a w informacjach o mniejszościach podaje jedynie liczbę uczniów, którzy mają zadeklarowaną naukę języka białoruskiego.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczą nieprawidłowego określenia w statucie Szkoły zasad nauczania języka białoruskiego, w tym nieokreślenia terminów przyjmowania przez Szkołę wniosków rodziców lub prawnych opiekunów uczniów w tej sprawie oraz niesprecyzowania zasad realizacji prawa tych uczniów do poznawania własnej historii, geografii i kultury.

Statut Zespołu Szkół nr 1 nadany przez Radę Miasta Hajnówka w 2004 r. nie spełniał wymogów określonych w załączniku nr 2 i 3 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutow publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624, ze zm.), a jego uregulowania dotyczące zasad nauczania języka białoruskiego były sprzeczne z §1 i §4 ww. rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r. oraz rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych.

W ww. statucie nie uregulowano szczegółowo zasad realizacji prawa uczniów mniejszości narodowej białoruskiej do poznawania własnej historii, geografii i kultury.

Kontrola wykazała, że dokument ten zawierał niedopuszczalne w świetle ww. przepisów uregulowania pozwalające na zwolnienie (na wniosek rodziców) z nauki innego obowiązującego języka obcego ucznia mniejszości narodowej pobierającego naukę swojego języka ojczystego (§ 25 pkt. 6 statutu) oraz możliwość nauczania (na wniosek rodziców) uczniów narodowości polskiej języka mniejszości narodowej jako obowiązkowego języka obcego (§ 25 pkt 7 statutu).

Dodać należy, że w latach objętych kontrolą nie stwierdzono przypadków zwolnienia ucznia z obowiązkowej nauki języka obcego w związku z nauką języka białoruskiego jako języka mniejszości narodowej oraz nauczania uczniów narodowości polskiej jako obowiązkowego języka białoruskiego, a jeszcze w trakcie kontroli Rada Pedagogiczna stosowną uchwałą anulowała sprzeczne zapisy.

W statucie Szkoły nie określono w sposób jednoznaczny w jakim czasie możliwe jest wnioskowanie o objęcie ucznia nauką języka białoruskiego, jeżeli nie nastąpiło to w czasie zgłoszenia ucznia do szkoły. Zgodnie z § 2 ust. 2 pkt 2 ww. rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r., rodzice ucznia mogą złożyć wniosek o objęcie ucznia nauką języka mniejszości również w toku nauki w terminie do dnia 30 kwietnia. Stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą w 14 przypadkach wnioski o naukę języka mniejszości złożono do szkoły w trakcie roku szkolnego.

Niepokojącym zjawiskiem w ocenie NIK jest znacząca - w stosunku do liczby uczących się języka białoruskiego - liczba rezygnacji z nauki tego języka. W latach 2007-2009

z możliwości zgłoszenia rezygnacji z nauki języka mniejszości skorzystali rodzice 13 dzieci, gdyż zgłoszenie ucznia na naukę języka mniejszości narodowej jest równoznaczne z zaliczeniem tego przedmiotu do obowiązkowych zajęć edukacyjnych ucznia, do których stosuje się przepisy dotyczące oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów (§ 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych).

Ponadto w części statutu (§ 4) dotyczącej wyszczególnienia przepisów prawa stanowiących podstawę zapisów w statucie, nie wymieniono ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym.

Przedstawiając Pani Dyrektor powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o podjęcie działań w celu dokonania zmian w statucie Szkoły doprowadzających do zgodności jego uregulowań z obowiązującym stanem prawnym.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pani Dyrektor o przesłanie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku, oraz o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, przysługuje Pani Dyrektor, w terminie siedmiu dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie zawartych w nim ocen, uwag i wniosku.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej Komisji NIK.